

τέπιπτεν ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ μιᾶς συστάδος ἀκακίων.

Ἐπὶ τοῦ ἀλεξηλίου, ἐπὶ τῶν γονάτων, ἐπὶ τῆς μελανῆς κόμης τῆς Γιλβέρτης τὰ λευκὰ ἄνθη κατέπιπτον ὅλον ἐν ὡς χιῶν. Ἐμμεν ἐκεῖ ρεμβάζουσα, ἐπαναβλέπουσα τὸν Ροβέρτον, τὴν Ἐλλεν, τὴν Κυπριανήν. . . .

Ἡ ἄμμος ἐτρίξεν ὑπὸ τὰ βήματα ἀνδρός τιος ἐρχομένου. Ἡ Γιλβέρτη οὐδὲν ἤκουσεν. Ἐπὶ τοῦ σχεδὸν ροδίνου ἐδάφους τῆς δεινροστοχίας ἢ σκιά τῆς ἐμμηκύνθη. Ἐδέησε φωνή τις νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς αὐτὴν ὅπως ἀνυψώσῃ τὴν κεφαλὴν, τότε δὲ καταπόρφυρος διὰ μιᾶς γενομένη εἶπε :

— Σεῖς εἶσθε ! . .

*Ἦτο ὁ Ροβέρτος. Προήρχετο ἐξ Ἀβῶν φαιδρότατος ὅπως ἀναγγεῖλη εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαί καὶ τὴν Γιλβέρτην τὴν ὀριστικὴν ἀπόφασιν τοῦ ἱατροῦ.

— ὦ! εἶμαι εὐτυχής ! Ἡ Κυπριανὴ ἐσώθη.

— Ἀλήθεια ; εἶπεν ἡ Γιλβέρτη ἔνδακρυς.

— Ὁ ἱατρὸς ρητῶς τὸ εἶπεν. Ὁ μέγας κίνδυνος παρῆλθεν. Ἄ ! μοῦ φαίνεται ὅτι καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤμην καταδεδικασμένος καὶ τώρα ἀναζῶ. Καὶ οὕτε ! . . διότι τί εἶμαι ἐγὼ ;

Διέκοψε τὸν λόγον τοῦ ἰδῶν τὴν Γιλβέρτην κύψασαν αἰφνης τὴν κεφαλὴν καὶ κρύψασαν αὐτὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν τῆς. Ὀλόκληρον τὸ σῶμά τῆς ἐταράσσετο ὑπὸ λυγμοῦ, ὃν δὲν ἠδυνήθη νὰ καταπνίξῃ.

— Τί ἔχετε ; . . Τί ἔχετε λοιπόν ; Γιλβέρτη !

Ἐλαβεν ἀκουσίως τὴν χεῖρά τῆς, αὐτὴ δὲ τὴν ἀπέσυρε, ἀπομάσσουσα τὰ δάκρυα, γελῶσα ἄμα καὶ θρηνοῦσα.

— Σὰς ζητῶ συγνωμην. . . . συγχωρήσατέ με. . . Εἶνε ἀνοησία, βεβαίως. . . Ἀλλὰ τὰ νεῦρά μου εἶνε τόσον τεταραγμένα ! . . Ἐπειτα αὐτὴ ἡ εἶδησις ! . . Τόσον ἠὲ χαριστήθη. . . τόσον πολὺ ! . .

Ὁ Ροβέρτος πλησίον τῆς νεάνιδος ἐδοκίμαζε τὸ αὐτὸ αἶσθημα τῆς ταραχῆς, τῆς εὐχαρίστου ἄμα καὶ ὀδυνηρᾶς. Ὅπως καὶ ἡ Γιλβέρτη, ἔχαιρε τὰ μέγιστα μαθὼν ὅτι ἡ Κυπριανὴ εὐρίσκετο ἐκτὸς κινδύνου, ἔχαιρε τὰ μέγιστα διότι ἐκόμιζε τὴν εἶδησιν ταύτην πρὸς ἐκείνην ἣτις εἶχεν ἀγρυπνήσει περιποιουμένη τὴν ἀσθενῆ. Καὶ ὅμως ἐν τῇ χαρᾷ ἐκείνη ὑπελάνθανε λύπη τις βαθεῖα, ὡσεὶ ἀφοῦ ὁ κίνδυνος τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε πρῆλθει, ν' ἀνεφαίνετο ἐκ τοῦ νένου διὰ μιᾶς πρὸς τὸν πατέρα ὁ κίνδυνος καὶ ἡ θλίψις τοῦ βίου.

Καὶ ἡ Γιλβέρτη ὡσαύτως συνησθάνετο ὅτι ὑπῆρχεν ἀπὸ τῆς ἐν Τρουβίλλῃ συναντήσεώς τῆς εἰδῆς τι μαγνητισμοῦ τρυφεροῦ, ὁμολογίας σιωπηλῆς μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο ὄντων, ἄτινα ἐννοῦν ἄλληλα, ἄτινα ἦσαν πεπλασμένα τὸ ἐν

διὰ τὸ ἄλλο καὶ ἄτινα οὐχ ἦτον ἐγίνωσκον ὅτι ἦσαν κειχωρισμένα, καταδεδικασμένα νὰ μὴ ἐκφράσωσιν οὐδέποτε πρὸς ἄλληλα τὴν ὑστάτην λέξιν τῆς ψυχῆς των. Διηγκωνίζοντο ἐνῶ ἤθελον ν' ἀποφύγωσιν ἀλλήλους, ἀλλὰ τὰ βλέμματὰ των ἐλάλουν, ἀλλ' οἱ λογισμοὶ των ὡς ἡ γονιμοποιὸς κόνης τῶν ἀνθέων εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἐφέροντο πρὸς ἀλλήλους καὶ χωρὶς νὰ προφέρωσι ποτὲ ἓνα λόγον ἔρωτος, ἐγίνωσκον, καλῶς τὸ ἐγίνωσκον ὅτι ἠγαπῶντο. Ἡ ἀτυχῆς τοῦ ἔρωτος των ἱστορία, ἣτις εἶμαρτο νὰ μὴ ἀποκτήσῃ τέλος ἔμμεν ἀγνή καὶ ἐχέμυθος, ὅπως βιβλία τινὰ κεκλεισμένα, μεταξὺ τῶν φύλλων τῶν ὁποίων κοιμῶνται ὅπως ἐντὸς βοτανικῆς συλλογῆς αἱ ἀναμνήσεις βίου ὀλοκλήρου. . . . Νῦν ὅμως ἡ χαρὰ ἡ προερχομένη ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ ὅτι ἡ Κυπριανὴ ἐσώθη ἀποτόμως ἐβίαζεν αὐτοὺς ν' ἀντιμετωπίσωσιν ἐτέραν πραγματικώτητα, νῦν καὶ αὐτὴ ἡ πρόφασις ἔλειπεν. Δὲν θὰ συνητῶντο πλέον ἀγωνιῶντες, πελιδνοὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ὠχρότητος παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς μικρᾶς κλίνης, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν Δεβραί ἐκεῖ κάτω ! . . Δὲν θὰ ἐπανέβλεπον πλέον ἀλλήλους ! . . Διατὶ νὰ ἐπανιδωθῶσιν ;

Καὶ ἐν τῇ εὐδαίμονι παραφορᾷ, ἣν παρεῖχεν εἰς τὸν Ροβέρτον ἡ ἀγαθὴ πρόρρησις τοῦ ἱατροῦ ἐνυπῆρχεν οἰονεὶ ἡ εἶδησις προσεχοῦς ἀποχωρισμοῦ θλίβουσα τὴν καρδίαν του.

— ὦ ! εἶπεν ὡσεὶ ἀπαντὸν πρὸς ἑαυτὸν καὶ παρατηρῶν τὴν Γιλβέρτην μετὰ τρυφερότητος σχεδὸν θωπευτικῆς, ἀλλ' ἡ μικρὰ μου ἀσθενὴς ἔχει ἀκόμη ἀνάγκην ὑμῶν. . . Ἐτώθη καί, ἐσώθη ἤδη, ἀλλ' ἡ ἀνάρρωσις θὰ εἶνε μακρὰ καὶ ἂν ὑμεῖς δὲν θὰ εἶσθε παροῦσα. . . .

— Δὲν δύναμαι ἐν τούτοις νὰ παρευρίσκωμαι διαρκῶς ἐκεῖ ! . . εἶπεν ἡ Γιλβέρτη προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ.

Καὶ τὰ δάκρυα ὅπως πρὸ ὀλίγου εἰς τὰ ὄμματα τῆς Γιλβέρτης, ἀνῆλθον νῦν εἰς τὰ βλέφαρα τοῦ Ροβέρτου.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).

ΤΑ ΘΕΡΙΝΑ ΘΕΑΤΡΑ

Β'

Τὰ Ὀλύμπια καὶ τὸ Φάληρον. — Τὸ ἐλληνικὸν θέατρον καὶ τὸ κοινὸν αὐτοῦ. — Νεκρανάστασις ἐκ κλαυθμηρισμῶν νηπίου. — Ἡ παντομίμα. — Ἡ ὀρχήστρα καὶ ἡ πυρίτις κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δεωνίδα. — Τὰ ἄσματα καὶ αἱ ἀοιδοί. — Φυσιογνωμία τοῦ κοινοῦ. — Τὰ ὀδικὰ καρνεῖα. — Καφέ-Ἀμάν. — Παρακμὴ θεάτρων καὶ μετανάστευσις αὐτῶν.

Οὕτως ἐγεννήθη τὸ θερινὸν θέατρον τοῦ μελοδράματος, ὅπερ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν κατόπιν ἤμασε

καὶ ὑποδοκίμησεν. Εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀκμῆς τοῦ ἔφθασε μετὰ τὸ 1881, ὅτε ἀνηγέρθη τὸ κομψότατον θέατρον τῶν Ὀλυμπίων, ταχέως καταστάν τὸ εὐνοούμενον θέατρον τοῦ φιλοκάλου ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ. Ἡ θέσις τοῦ τῶ ὄντι ἦτο μαχητικὴ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ μικροῦ ἐκείνου ὄροπέδιου κατὰ τὰς σεληνοφεγγαῖς ἐσπέρας ἀπόλαυσις τοῦ θεάματος τοῦ μακρῶν μαρμαίροντος Σαρωνικοῦ, τῆς μάξης τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου ἀμαυρῶς διαγραφομένων ἐπὶ τοῦ κυανοῦ στερεώματος, συνηνωμένη μὲ τὴν ἀκρόασιν ἐκλεκτῆς μουσικῆς καὶ μὲ τὴν ἐλευθέραν ἐκμύζησιν ἐνὸς σιγάρου καὶ τὴν βαθμιαίαν ρόφησιν εὐώδους καφέ, ἐνῶ ἐλαφρὰ ἐπιτερούριζον περίξ τὰ ριπίδια τῶν δεσποινῶν καὶ δεσποινίδων καὶ συστοιχίαι μακρὰι πεντοειδῶν καὶ ποικιλοχρῶν πετάσων ἐπρεστάτεον χαριεστάτας γυναικείας κεφαλὰς, ἦτο διασκέδασις, ἣν ἤθελον ζηλεύσει οἱ κάτοικοι πολλῶν εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων. Ἡ Ἀιδὰ τότε διὰ πρώτην φοράν ἐκτελουμένη ἐν Ἀθῆναις ἐνεθουσίαιζε τὰ πλήθη καὶ ἡ αἰγυπτιακὴ ὑπόθεσις τοῦ μελοδράματος τοῦ Βέρδη ἀπέκτα ἐκ συμπτώσεως ἐνδιαφέρουσαν ἐπικαιρότητα ἐνεκα τῶν συγχρόνων τότε ἐν Αἰγύπτῳ γεγονότων, ὅτε οἱ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἄποροι πρόσφυγες ὁμογενεῖς φεύγοντες τὰ γεμπούτια τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἀραβῆ ἐφιλοξενούντο ἐντὸς τοῦ κακομόρφου ἐκείνου παλαιοῦ παραπήγματος τῆς Ἐκθέσεως, τὸ ὅποιον πολὺ ἐβράδυνε νὰ καταρρίψῃ ἡ σκαπάνη, ἱκανοποιούσα τὰς δικαίας ἀπαιτήσεις τῆς καλαισθησίας. Τὸ θέατρον τοῦ μελοδράματος ἔσχεν ἐπίσης κλεινὴν ἱστορίαν καὶ ἐν Φαλήρῳ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1873 δηλαδὴ καὶ ἐνταῦθεν, ὅτε ἰδρύθη τὸ Φαληρικὸν θέατρον, καὶ ἐκεῖ κατὰ τὰ 1875 ἔδραψε δάφνας, πολὺ συμβαλλούσης εἰς τοῦτο ἐκ τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας, ὃ Ἕλλην ὀξύφωνος κ. Κρητικὸς. Ἀλλὰ τὸ Φάληρον τότε ἦτο ἀκτὴ παρακλάσειος μόνον, τόπος λουτρῶν, ὅστις μόλις εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐξωραϊζῆται. Ὅτε κατόπιν εἰσῆχθη ἡ πολυτέλεια καὶ ἀνηγέρθησαν μέγαρα καὶ κατέστη τὸ ἐνδιαίτημα τῶν ἀβροδαίτων καὶ τῶν πεντακοσιομεδίμων, ὅτε τὸ θέατρον ἐθεωρήθη ὡς συμπλήρωμα ποικίλης καὶ πολυώρου τρυφῆς, προωρισμένον διὰ κορδακισμῶν καὶ δι' ἀκολάστων ἀκκισμῶν ν' ἀποσείῃ τὴν χάυνωσιν τῶν ἐν συβαρικῇ μαλθακότητι δειπνησάντων παρὰ θιν' ἄλλος πολυφλοίσβοιο, ὅτε τέλος ἐπαυσε νὰ εἶνε διασκέδασις εὐπρέσιτος καὶ εἰς τὰ κοινὰ βαλάντια, ἀπέβηκε τὸν λαϊκὸν του χαρακτήρα καὶ κατέστη ἰδιόζουσα ἐντρυφήσις μιᾶς τάξεως ἀνθρώπων, σχετικῶς ὀλιγαριθμῶν.

Πλὴν ὅμως τοῦ μελοδράματος καὶ τοῦ γαλλικοῦ κωμειδίου, ὅπερ ἐνίοτε παρεισέφρει, θέλγον καὶ αὐτὸ ἐπίσης διὰ τῶν ἐπιχαρίτων ἐλαφρῶν μελωδιῶν του, ὡσάκις ἡ ἐκλογή τοῦ

δραματολογίου του ἦτο ἐπιμελημένη καὶ δὲν προσέκρουε πρὸς τὴν κοινωνικὴν σεμνότητα, ὑπῆρχον καὶ ἄλλα εἶδη θεαμάτων. Τὸ ἑλληνικὸν θέατρον, ὅπερ κατὰ τὰς λοιπὰς ἕρας τοῦ ἔτους ἡ ἔργει ἡ ἡλήτευε περιπλανώμενον εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἐλλείπει καταφυγίου, εὕρισκα κατὰ τὸ θέρος εἰς τὰ ὑπαίθρια θεάτρα φιλοξενίαν ἐγκάρδιον καὶ ὑποστήριξιν γενναίαν. Ὑπῆρχε πάντοτε μία μεγάλη μερὶς κοινοῦ θαυγομένη ἰδιαζόντως ἐξ αὐτοῦ, προτιμῶσα ν' ἀκούη ἐπὶ τῆς σκηπῆς τοῦ θεάτρου λαλουμένην τὴν ἐθνικὴν του γλῶσσαν καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτὸ συχάζουσα. Τὴν προτίμησιν ταύτην ἐδείκνυεν ἰδίως ἡ τάξις τῶν ἀστῶν, ἡ bourgeoisie, ὡς θὰ ἔλεγον οἱ Γάλλοι, τάξις ἣτις δὲν ἀποτελεῖ ἰδίαν καὶ ὀρισμένην ὑπόστασιν ἐν τῇ συγκεχυμένῃ ἡμῶν κοινωνίᾳ, ἀλλ' ἣτις περικλείεται ἐντὸς νοσῶν ὀρίων, ἡδελφωμένη ἐν ταῖς ἐξέσει τοῦ βίου, ἐν τοῖς ἥθεσιν, ἐν τῇ μορφῶσει καὶ τῇ διανοητικῇ ἰκανότητι. Μεταβαίνουσιν αὐτοὶ σὺν γυναίξι καὶ τέκνοις εἰς τὸ θέατρον ὅπως ἴδωσι διὰ δεκάτην φοράν τὴν ἐξέλιξιν δράματος, παρεμπερούς τὴν ὕψην καὶ τὴν τέχνην μὲ τὰ μυθιστορήματα τοῦ Μοντεπὲν καὶ τοῦ Πονσῶν δὲ Τερράιλ, ἅτινα ἀνέγνωσαν εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας τῶν ἐφημερίδων παρακολουθοῦσι μετὰ παλμῶν καρδίας καὶ μετ' ἀπροσποιήτων δακρύων τὰς περιπετείας τοῦ ἀκτοφύλακος Ἰωσὴ ἢ τὰ φρικαλέα καταρθώματα τῶν Πειρατῶν τῆς Σαβάνης καὶ ἐπιφυλάσσονται νὰ καγχάσωσι μέχρι διαρρήξεως ὅταν ἐπιστῇ ἡ στιγμή τῆς παραστάσεως τοῦ *Ροχχαλητοῦ* ἢ ἄλλης τινὸς μονοπράκτου κωμωδίας. Ἐνίοτε ὅταν τὸ δράμα εἶνε μακρὸν, ὡς ἐπὶ παραδειγματι τὸ *Πίστις, Ἐλπίς καὶ Ἐλεος*—σημειωτέον ὅτι *Ἐλεος* μετεφράσθη ἡ Ἀγάπη ἢ τρίτη τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, γαλλιστὶ λεγομένη *Grâce*—κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου, ὅτε ἡ νύξ διαρκεῖ ὀλίγον, ἡ Ἥως ἐγκαταλείπουσα τὴν κοίτην τοῦ συνένου της Τιθωνοῦ φωτίζει ἀπὸ τῶν ἀκρωρείων τοῦ Ὑμητοῦ μὲ τὸ ὑπαυχρὸν της φῶς τὰ πελιδνὰ πρόσωπα τῶν θεατῶν, ἀνεκμενόντων εἰσέτι ἐν ἀγωνίᾳ τὴν κάθαρσιν τοῦ δράματος. Καὶ τὰ ταλαιπώρα νήπια ἠναγκασμένα νὰ παραμένωσιν ἕως τέλους, ὑφιστάμενα τὴν βλαβερὰν ἐπήρειαν τοῦ νυκτερινοῦ ἀέρος, ἀποκοιμῶνται ἐκεῖ ἐνωρὶς εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας, ταρασσόντα ἐνίοτε διὰ φωνῶν τὴν παράστασιν ὡσάκις ἀφυπνίζονται. Μίαν ἐσπέραν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ κοινὸν μὲ ὅλην του τὴν ἀφελῆ ἀνεκτικότητά λιαν ἐξεπλάγη ἰδὼν τὸν πρωταγωνιστὴν, ἐνῶ ἐψυχόρραγει κείμενος χαμαὶ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, νὰ ἐγερθῇ αἴφνης ἀγανακτήσας διὰ τὸν διαρκῆ καὶ ταρασσόντα τὴν ἐπικρατοῦσαν σιγὴν κλαυθμηρισμὸν νηπίου καὶ νὰ εἴπῃ μὲ φωνὴν βροντώδη :

— Δὲν εὐρίσκεται κανεὶς χριστιανὸς νὰ πάρῃ ἀπ' ἐδῶ αὐτὸ τὸ παιδί ;

Τοιαύτη περίπου ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἑλλη- νικοῦ θεάτρου. Δὲν λέγω ὅτι εἰς αὐτὸ δὲν ἀνε- βιβάσθησαν πολλάκις ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ δὲν περυστάθησαν εὐδοκίμως ἔργα πρωτότυπα καὶ ξένα ἀσυγκρίτως κρείττονος ἀξίας καὶ δὲν δύνα- μαι ν' ἀρνηθῶ ὅτι καὶ θίασοι καλοὶ ἐπιμελῶς συνεκροτήθησαν καὶ ἠθοποιοὶ πολλοὶ φιλοτίμως ἐκοπίασαν περὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν μόρφωσιν. Ἄλλ' ἡ γενικὴ μορφή τοῦ θεάτρου αὐτῆ ὡς ἐγγιστα εἶνε, περὶ δὲ τῆς βελτιώσεως τῆς ἔνεκα προϋ- παρχουσῶν συνθηκῶν ἀπορρεούσης καταστάσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπαιτουμένης θεατρικῆς μορφώ- σεως τοῦ κοινοῦ οὐ τοῦ παρόντος ὁ λόγος.

Ὁλος ἰδιαζόντως καὶ παραδόξως διεπλά- σθη ὁ τύπος τοῦ καθαυτοῦ δημόδου θεάτρου, τοῦ κατὰ τὸ θέρος μόνον λειτουργοῦντος καὶ πληροῦντος καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν διάρκειαν τὸν χῶρον ἐν ᾧ ἐγκαθίσταται βοῆς καὶ θορύβου. Γε- νάρχης τοῦ θεατρικοῦ τούτου εἶδους ἐχρημάτισε τὴν Ἄντρον, τὸ διαβόητον αὐτὸ Ἄντρον, τὸ πρωταγωνιστοῦν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν παρ' ἡμῖν ὑπαιθρίων θεάτρων. Τὸ θέαμα ἀπλοῦν κατ' ἀρ- χὰς καὶ περιοριζόμενον εἰς μόνην τὴν κοινὴν παντομίμαν καὶ τὸ ἄσμα, ἐγένετο σὺν τῷ χρό- νῳ σύνθετον καὶ ποικιλώτατον, εἰσαχθέντων καὶ τῶν σχοινοβατικῶν γυμνασμάτων καὶ τῆς ὀρχήσεως καὶ τῶν μονοπρακτῶν κωμωδιῶν καὶ προσέτι τῶν... πυροτεχνημάτων! Ἡ μιμικὴ πα- ράστασις δὲν περιωρίσθη εἰς τὰς κοινὰς καὶ τε- τριμμένας ὑποθέσεις, καθ' ἃς ὁ παλιῆτος ἀνη- λιῶς ἐξυλοφόρτωνε τὸν ἀντεραστὴν τοῦ κυρίου του ἢ τὸν δύστροπον κηδεμόνα τῆς κόρης, ἀλλ' ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰ πεδία τῆς φαντασίας καὶ τῆς ἱστορίας, δημιουργοῦσα ἔργα θεαματικώ- τατα. Τοιαῦτα ἦσαν *Γενοβίθα* ἢ *Ἐρημίτις*, ἡ γνωστὴ ἠρωὶς τοῦ γερμανικοῦ διηγήματος, ἧς αἱ θλιβεραὶ περιπέτειαι συνεχίζονται ἡμᾶς ἄλλοτε κατὰ τὴν παιδικὴν μας ἡλικίαν, τὰ μυστήρια τῆς *ἱεράς Ἐξετάσεως*, ἀλλὰ καὶ ὁ Βελισάριος καὶ ἡ ἐν *Θερμοπύλαις μάχη* καὶ ἡ *πυρπόλη- σις τοῦ τουρκικοῦ στόλου ὑπὸ τοῦ Κανάρη* καὶ ὁ *Ναπολέων ἐν Μόσχᾳ* καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς νω- πῆς προσέτι ἱστορικὰς πρόσφατα ἐπεισόδια, οἷον ἡ *μάχη τοῦ Γκριτζόβαλη*! Περιεργότατη εἶνε ἡ διεξαγωγή τῆς μιμικῆς παραστάσεως· πενιχρὰ καὶ παράτονος ὀρχήστρα ἀνκρούει τὸν ἦχον γνω- στοῦ μελοδράματος ἀργὰ καὶ μετὰ μέλους ἐνόσω ἢ ὄρασις βραίνει δυνατῶς καὶ ὑποτίθεται διάλο- γος ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ἀλλ' ἄμα ὡς ἐπέλθη εἰς τὴν δράσιν γοργότης, καὶ ἐπίκειται σκηνὴ τις δραματικὴ, σύγκρουσις ἢ ἄλλο, μικρὸς κωδω- νίσκος ἀπὸ τῶν περὶ σκηνῶν εἰδοποιεῖ τὴν ὀρ- χήστραν, ἧτις παρὰ χρῆμα ἀφίνουσα εἰς τὸ μέ- σον τὸν πρότερον ἦχον, τονίζει γοργὸν ἐμβατή-

ριον. Ἡ πυρῆτις καταναλίσχεται ἀφειδῶς κατὰ τὰς παραστάσεις, ὧν τὸ θέμα εἶνε πολεμικὸν καὶ οἱ πυροβολισμοὶ ἀλλεπάλληλοι ταράττουσι τότε τὰς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ ἐρημικὰς ἡ- χούς, ἐπειδὴ δὲ ἡ τέχνη τῶν δραματοῦργῶν εἰς εὐδαιμόνιαν ὑπάγεται ὑποχρέωσιν χρονολογικὴν, ἢ ἱστορικὴν, ἢ πυρῆτις φαίνεται θαυματοῦργοῦσα αἰῶνας ὅλους πρὸ τῆς ἐφευρέσεώς της καὶ οὐχὶ σπανίως πρὸς τέρψιν ἀπερίγραπτον τοῦ κοινοῦ, μὴ σκανδαλιζομένου ἐκ τοιούτων μικρολογημά- των, φαίνονται οἱ καρηκομόντες Σπαρτιάται κα- ταδιώκοντες ἀναμέσου χαρτίνων βράχων τοὺς στρατιώτας τοῦ Ξέρξου ὠπλισμένοι γενναίως μὲ κλέφτικα κερουφύλλια! καὶ ὁ Βελισάριος σφά- ζων ἢ φονεύων ἠρωϊκῶς διὰ πιστολισμῶν πο- λεμίους... Τούρκους! Μετὰ τὴν παντομίμαν ἐπα- κολουθοῦσι τὰ ἄσματα παρ' ἀοιδῶν ξένων, γαλ- λίδων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ ἰταλίδων, εἰς γαλλι- κήν, ἰταλικὴν ἢ ἐστρεβλωμένην ἑλληνικὴν γλῶσ- σαν. Ἡ ἀοιδός, ἐνὶ ψάλλει, εἶνε ὁ διαρκὴς σκο- πὸς βολῆς ἀνθοδεσμῶν ριπτομένων κατ' αὐτῆς, μὲ δύναμιν κραιμάνιον, μὲ καταφανῆ πρόθεσιν ἀν οὐχὶ ἀναιρέσεως τοῦλάχιστον τυφλώσεως ἢ ἀκρωτηριάσεως αὐτῆς, πρὶν δὲ τελειώσῃ τὸ ἄσμα, θόρυβος καταχθόνιος, ἀλαλαγμός, φωναί, συριγμοί, ποδοκροτήματα διερμηνεύουσι τοῦ κοινοῦ τὴν ἀπαιτήσιν ὅπως τὸ ἄσμα ἐπανα- ληφθῆ, ὁσάκις δὲ τύχη τοῦτο νὰ εἶνε τοῦ συρ- μοῦ ὡς τὸ περίφημον ἐκείνου Ἰσπανικόν, οὗτινος ἀκόμη ἢ κατὰ χρῆσιν βασανίζει τὰς ἀκοάς μας, καὶ ἡ ἀοιδὸς νὰ χαίρῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ δημο- σίου, ἢ ἐπανάληψις ἐξακολουθεῖ ἀτελεύτητος. Ἐπειτα κατὰ σειρὰν ἐκτελοῦνται τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ προγράμματος, καταλήγοντος πάντοτε εἰς κωμωδιῶν μονόπρακτον, φορτικὸν βαναυσότη- χνημα, πλήρες ἀγροίκων ἀστειοτήτων. Εἰς τὰς τοιαύτας κωμωδίας καὶ εἰς τὰ κωμικὰ ἄσματα ἀπέκτησε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη φήμην καὶ κλέος ὁ Κωστάκης Καλλιτσης, γελωτοποιὸς μὴ στερούμενος ποιᾶς τινος ἀγχινοίας, ἀλλ' οὗτινος ἡ εὐφυΐα οὐδέποτε ἤρθη ὑπεράνω τοῦ χυδαίου καὶ τοῦ μετρίου. Κατὰ τὰ διαλείμματα τὸ θέαμα εἰς τὰς παραστάσεις ἰδίως τοῦ Ἄντρον, ἦτο ἐπίσης ἐνδιαφέρον τὸ κοινόν, ἀποτελούμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ἐργατικῶν ἀνθρώπων, ἐξ ἀγυιοπαίδων, ὀφοκομιστῶν καὶ παραπλησίων ἄλλων στοιχείων ἐξηκολοῦθει νὰ θορυβῆ, νὰ μαίνεται, νὰ συρίζῃ, νὰ τρώγῃ κευλούρας· τι- νὲς ἐχρησιμοποιοῦν ὡς θεωρεῖα τοὺς κλῶνας τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας πεφυτευμένης ὑπερ- μεγέθους λευκῆς, ἀναρριχώμενοι εἰς αὐτοὺς καὶ ἀποτελοῦντες ἀλλόκοτα συμπλέγματα· ἀνθο- πῶλαι καὶ πωληταὶ κούλουριων καὶ καπνοῦ καὶ *στραγαλιῶν*, περιήρχοντο ἀνὰ μέσον τῶν θεατῶν, κάποτε δὲ καὶ στρατιωτικὴ τις περι- πολία ἐρευνῶσα καὶ συλλαμβάνουσα στρατιώ-

την τινὰ μένοντα ἄνευ ἀδείας ἐκτός τοῦ στρα-
τῶνος ἢ φέροντα παρνόμως πολιτικὴν ἐνδυ-
μασίαν. Οἱ ἀλέκτορες πρὸ πολλοῦ εἶχον φωνή-
σει καὶ ἡ παράστασις ἐξήκολούθει, ἔληγε δὲ
ἐνίοτε αὐτὴ μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ
πολλοὶ τῶν θεατῶν ἔσπευδον ἀμέσως μετὰ τὴν
παννύχιον δισχέδασιν ν' ἀναλάβωσι τὸ χει-
ρωνεκτικόν των ἔργον, χωρὶς νὰ μεσολαβήσῃ ὁ
ἀπαραίτητος εἰς τὸ ἐπάγγελμά των λυσίπνοος
ὑπνος. Ἦτο δὲ τὸ θέατρον τοῦτο τὸ πλέον παν-
τός ἄλλου ἀντέχον εἰς τοῦ καιροῦ τὴν ἐπήρειαν·
αἱ παραστάσεις του ἤρχιζον ἐνωρίτατα, ἀμα
τοῦ ἔαρος ἐπιστάντος, διήρκουν δὲ καὶ μετὰ τὰς
φθινοπωρινὰς βροχὰς καὶ ἔληγον μόνον ὅταν ἐπέ-
κειτο ἡ χιονώδης ὥρα τοῦ ἔτους.

Τῶν θεάτρων, τῶν χρησιμευόντων ὡς ᾠδικὰ
καφενεῖα τὸ θέαμα εἶνε πολὺ περισσότερον
ἀπλοῦν καὶ μονότονον. Αἱ αἰοδοὶ καὶ ἐκεῖ ἐπίσης
«Γαλλίδαι καὶ Ἰταλίδαι» κατὰ τὰ προγράμ-
ματα, ἀλλὰ καὶ Γερμανίδες καὶ Βοημίδες καὶ
πάσης ἄλλης φυλῆς ἀνερχόμεναι ἐπὶ τῆς σκη-
νῆς ἄδουσι διάφορα ἄσματα μὲ τὴν ὑπή-
χισιν πενιχροτάτης ὀρχήστρας, ἀνθοβολούμε-
ναι ὡσαύτως ἱμμανῶς, ἀπαντῶσαι μὲ στερεό-
τυπον μειδίημα εἰς τὰ σκώμματα ἢ τὰς ἐνθου-
σιώδεις ἐνθαρρύνσεις τῶν ζώηροτέρων ἐκ τῶν
ἀκροατῶν καὶ ὑποκείμεναι εἰς τὴν ἐπ' ἄπειρον
ἐπανάληψιν τοῦ ψαλμίου ἄσματος, ἂν εὐκα-
ρεστῇ. Τὸ ἰδιάζον τῶν καφενειῶν αὐτῶν εἶνε ὁ
δίσκος· μόλις ἡ αἰοδὸς παύσῃ τὸ ἄσμα, καὶ
πάραιτα ἀρπάζει τὸν δίσκον καὶ τὸν περιφέρει
μεταξὺ τῶν θεατῶν συλλέγουσα κερμάτια ὡς
ἰδιαιτέρον αὐτῆς φιλοδώρημα. Ἐπειτα ἄδει ἡ
Φλώρα καὶ κατόπιν ἡ Ἀνζέλ καὶ μετὰ ταῦτα
ἡ Ἐλθίρα—διότι αἱ αἰοδοὶ τῶν ᾠδικῶν καφε-
νειῶν εἶνε γνωσταὶ μόνον ὑπὸ τὸ κύριον αὐτῶν
ὄνομα—καὶ ἐκ περιτροπῆς ἄδουσιν ὅλαι ἐπὶ
πολλὰς ὥρας, μεσολαβούντος πάντοτε τοῦ φο-
βεροῦ δίσκου, τοῦ φορολογουίντος ἀπηνῶς τοὺς
θεατὰς, οἵτινες ὑπέστησαν ἤδη διὰ τοῦ εἰσιτη-
ρίου κατὰ τὴν εἴσοδον ἐλαφρὰν τινὰ φορολογίαν
καὶ οἱ δίσκοι ἐξάκολούθουν ἀμέτρητοι, πρέπει
δέ τις νὰ ἔχη γενναίως ἐφωδιασμένον τὸ βα-
λάντιον διὰ ν' ἀναδειχθῇ ὀλυμπιονίκης εἰς
τοιούτον ἀγῶνα δίσκου. Παραφυάδες δὲ οὕτως
εἶπεῖν τῶν ᾠδικῶν καφενειῶν εἶνε τὰ τῆς ἀνα-
τολικῆς μουσικῆς, τ' ἀποκληθέντα διὰ τοῦ πα-
ραδόξου, ἀλλ' ἐπικρατήσαντος ὀνόματος *καρὲ-
ἀμὰν* κατὰ συνήχισιν τοῦ *καρὲ-σατὰν* καὶ
ἐνεκα τοῦ θρηνώδους ἐπωδοῦ: *ἀμὰν!* τῆς ἀνα-
τολικῆς μουσικῆς. Αἱ αἰοδοὶ εἶνε συνήθως Ἀρ-
μένικαι ἢ Ἑλληνίδες ἐκ Σμύρνης, ἡ δὲ ὀρχήστρα
ἀποτελουμένη ἐκ τινων παραδοξοσχῆμων ὀρ-
γάνων ἀποτελεῖ μέρος τοῦ θιάσου. Τὸ ἔρρινον
ἄσμα ἡχεῖ διατόρον, σπανιώτατα ποικιλλόμε-
νον ὑπὸ λαρρυγγωδῶν μεταπτώσεων, καὶ ὅσον

ἐξάκολουθεῖ, τόσον προσλαμβάνει τὴν πένθημο
μονοτονίαν τοῦ μοιρολογίου. Ἄλλ' ὡς νὰ μετέ-
διδεν ἡ μουσικὴ αὐτὴ εἰς τὸ ἀκροατήριον τὴν
ἀσιατικὴν ναχέλειαν, καὶ σοβαρότητα, μένει
τοῦτο εὐτακτον, σιγῶν, βεβουθισμένον εἰς νο-
θρὰν ἐντρύφησιν καὶ τὸ καλλίτερον οἱ δίσκοι
περιφέρονται καὶ κοσμιώτερον καὶ κατ' ἀραιό-
τερα διαλείμματα.

Ταῦτα ἦσαν τὰ θεάματα ἅτινα κατὰ τὰς
θερινὰς ἐσπέρας ἔτερον τὸ δημόσιον τὸ συρρέον
εἰς τὰ τερπνὰ παριλίσσια μέρη, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν.
Ἄλ' ἐπ' ἐσχάτων, ἐνεκα ἀτομικῶν περιπετειῶν,
συμβαλλούσης δ' οὐκ ὀλίγον καὶ τῆς πολιτικῆς
ἀνωμαλίας, τινὰ ἐξ αὐτῶν παρήμασεν ἀφ'
ἐτέρου δύο ἐκ τῶν κυριωτέρων, τὸ τῶν Ὀλυμ-
πίων καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος κατηδαρίσθησαν
διὰ λόγους ρυμοτομίας, εἰς ἐπίμετρον δὲ ὅλος
ἐκεῖνος ὁ χώρος ἀνεστατάθη ἐνεκα τῶν γενομέ-
νων αὐτόθι ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν. Ἐν τῷ
μεταξὺ ἡ πλατεῖα τῆς Ὀμονοίας, γενομένη
κεντρικὴ διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς πόλεως, ἤρ-
χισε νὰ προσελκύνῃ καθ' ἐσπέραν χάρις εἰς τὰ
λεμπρὰ μεγάλα καφενεῖα τῆς καὶ τὰς ὀρχή-
στρας αὐτῶν καὶ τὴν σχετικῶς δαψιλεστέραν
φωταγωγίαν τῆς τὸ διψῶν ψυχαγωγίαν πλη-
θος. Τότε ὅλα τὰ περὶ τοὺς Στύλους θεάματα
ὡσεὶ ὑπέκοντα εἰς μυστηριώδη τινὰ κεντρόφυ-
γα δύναμιν μετηνέχθησαν περὶ τὴν πλατεῖαν
τῆς Ὀμονοίας, καὶ κατὰ μῆκος τῆς ἄλλοτε ἐρή-
μης καὶ ἀκατοικήτου ἰδοῦ τῆς Γ' Σεπτεμ-
βρίου, ἐντός τῶν περιπεφραγμένων οἰκοπέδων ἐ-
βλάστησε διὰ μιᾶς πυκνὴ αὐτόματος φυτεία
θεάτρων καὶ θεατριδίων. Τὴν ἐσπέραν διπλοῦς
στοῖχος φῶτων καὶ πυρῶν βεγγαλικῶν καὶ πύ-
ρανοι καὶ πυρὰὶ ρητινώδεις ἐδείκνυσαν ὅτι ἐκεῖ
συγκεντροῦντο καὶ κῆθύνον οἱ Ἀθηναῖοι, βα-
δίζων δὲ τις ἀνὰ μέσον τῶν τροχιῶν τοῦ σιδη-
ροδρόμου Ἀττικῆς καὶ διερχόμενος πρὸ τῶν ἐ-
κατέρωθεν περιφώτων καὶ μεστῶν πλήθους κα-
φενειῶν, ἤκουεν ἀνὰ πᾶν βῆμα ὅτε μὲν τὸν ἤ-
χον τῆς *Βαρκούλας* ἄδομένης ὑπὸ Ὀλγας τι-
νὸς ἢ Ἀδελίνας, ὅτε δὲ ὀξύτατους ἤχους τε-
τραχόρδου συνοδεύοντας τοὺς παρατεταμένους
στεναγμούς τῆς Κιόρ-Κατίνκας, ἄλλοτε τὴν ἐμ-
φαντικὴν ἐπιφώνησιν πρωταγωνιστοῦ τινος ἐλ-
ληνικοῦ δραματικοῦ θιάσου, καὶ ἄλλοτε τὴν
γοργὴν παρακέλευσιν τῶν ἱππηλατῶν τοῦ ἱπ-
ποδρομίου, εἰς τὸ πέρας δὲ εἰς τὸ θέατρον τοῦ
Κωστάκη τὴν ὀρχήστραν ἐνθαρρύνουσαν διὰ τοῦ
πατριωτικοῦ ἐμβατηρίου: «Μαὐρ' εἶν' ἡ νύκτα
στὰ βουνὰ» τοὺς ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ στρατιώτας τοῦ
Μεγάλου Ναπολέοντος φέροντας στολὴν στρα-
τιωτῶν πεζικοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ στρατεύου καὶ ἠδευ-
οντας ἀρειμανίως κατὰ τῶν Ρώσων.

Τώρα πάντα ταῦτα τὰ θεάματα ἐσάρωσαν
αἱ ὑγραὶ πτέρυγες τοῦ φθινοπώρου, κατὰ τὴν

φράσιν τοῦ Βερανζέρου· τώρα ἐπικρατεῖ νάρκη καὶ σκότος, ἐκεῖ ὅπου πρὸ ἡμερῶν ἐβασίλευε τόσον φῶς καὶ τόση ζωὴ! Ζήτημα εἶνε ἂν ἡ συγκέντρωσις τῶν θεαμάτων θὰ παραμένῃ διαρκῶς ἐκεῖ ὅπου μετηνάστευσαν ἢ ἂν θὰ ἐπανέλθωσι, τώρα ἀφοῦ ὁ χώρος τῶν Ὀλυμπίων ἐξωραίσθη, εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν κοιτίδα. Τὸ ζήτημα τοῦτο θὰ λύσῃ τὸ προσεχές θέρος· πλὴν οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ λύσις, τὸ ἐπ' ἐμοὶ εὐχομαι θερμότερα ὄχι μόνον νὰ μὴ ἐκλείψωσιν, ἀλλὰ καὶ ν' αὐζήτωσιν εἰς ἀριθμὸν τὰ τόσον πρωτότυπα εἰς τὸ εἶδος τῶν, τόσον φαιδρά, τόσον θορυβώδη ὑπαίθρια θέατρα, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὴν μόνην διασκέδασιν τῶν Ἀθηῶν, παρέχοντα εὐρὺ καὶ ποικίλον ἀναψυχῆς στάδιον κατὰ τὸ θέρος, εἰς τοὺς καταπεπονημένους κατοίκους αὐτῶν καὶ ἀφορμὴν λάλου παρεκβάσεως εἰς ἡμᾶς τοὺς ρωποπεπερηθήρας χρονογράφους.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ ΤΗΣ ΑΓΑΘΗΣ ΤΟ ΠΗΔΗΜΑ

Α'.

Ἐβαίνομεν ἐπὶ τῆς εὐρείας ἀμαξιτῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Ἰτέαν, μέσφ τῆς στενοχώρου πεδιάδος τῆς Ἀμφίσσης. Τὰ χονδρὰ καὶ γηραλέα στελέχη τῶν ἐλαιῶν ἐξετείνοντο ἀμφοτέρωθεν κατὰ πυκνὰς συστάδας, μέχρι βάρους, εἰς μυχὸν σκοτεινὸν καὶ ἀνήλιον. Ἐκείθεν δὲ ὄρθουντο, ἀποτόμως περικλείοντες ὀλόκληρον τὴν ἔκτασιν, βουνοὶ ὕψηλοί, αἰματώδεις τὴν ὄψιν ἢ κατάμαυροι ἐκ διαδοχῆς, πλήρεις σπηλαιῶν καὶ προεξοχῶν καὶ ἀδύτων, πυργίσκων φυσικῶν, ἐκτεταμένων ἐπάλλξεων, πετρωδῶν σπονδύλων καὶ γόμφων, ὡς προκατακλυσμιαίου θηρίου σκελετοί, ἀμαυρᾶς μοναστηριακῆς στέγης ἀριστερά, τριῶν πενιχρῶν χωριδίων δεξιὰ καὶ τῶν καταρρεόντων τειχῶν τῆς πόλεως ὀπισθεν. Καὶ ἂν που διεκόπτετο ἡ συνέχεια τοῦ βουνώδους τοῦτου περιβάλλου, προέκυπτον διὰ μέσου βαθυκύανοι αἱ πλευραὶ ἄλλων ὄρέων καὶ αἱ κορυφαίων, κατάλευκοι ἐκ τῶν χιόνων, ὡς κρυστάλλινοι πύργοι εἰς ὕψη θεόρατα.

Ὁ ὁδηγός μου, μεσόκοπος τὴν ἡλικίαν Ἀμφισσεύς, μετὴν συνήθη ἐκ κυανοῦ μαλλίου ἐνδυμασίαν τῆς πατρίδος του, τὰ τσαρούχια εἰς τοὺς πόδας, τὸ σελάχι εἰς τὴν μέσην καὶ τὸ μαῦρον ἀτλαζωτὸν σκουφάκι εἰς τὴν κεφαλὴν, βεδίζων παραπλευρῶς τοῦ ρωμαλέου ἡμίονου του, ἐπέδεικνυεν εἰς ἐμὲ τὰ χωρία καὶ κατανόμαζε τὰς τοποθεσίας, ἀφηγούμενος τὰς παραδόσεις καὶ τὰ γεγονότα μετὰ τῆς αὐτῆς στωμυλίας καὶ πειστικότητος.

— Νὰ καὶ τὸ Ἀγαθῆς τὸ πηδῆμα· εἶπεν αἰφνης, δεικνύων μοι διὰ τοῦ μαστίγου δεξιὰ.

Εἴχομεν ἀφήσει ἤδη τὴν ἀμαξιτὴν ὁδὸν καὶ ἀνεβαίνομεν πρὸς τὸ Χριστόν, ὅπερ ἐφαίνετο ὀρθούμενον κατέναντι, ἐπὶ τῆς βαθουλῆς πλευρᾶς τοῦ βουνοῦ. Δεξιὰ ἀπέκλυε τὸν ὄριζοντα, ἐν ἐπιμήκει καὶ καμπύλῃ διαγραφῇ ἡ Κίρφη ἢ ἡ φαλακρά καὶ ἐστιγμένη πλευρὰ ἀπέστειλεν ὡς ὁρὰ ζῶου, χάσαντος τὸ τρίχωμά του. Ἐφαίνετο βραχεία τοῦ ὄρους προεξοχή, ἀποτόμως ἀπεσκευασμένη κατὰ κάθετον, τὸ Καρρούλι τοῦ Καλόγερου, τοῦ περιφήμου ἀρματωλοῦ Ἀλέξη Καλόγερου ἢ σκοπιὰ καὶ κάτω, συγγεόμενος ἐκ τῆς ἀποστάσεως μετ' αὐτοῦ, ταπεινὸς βράχος, αὐχμηρῶς πρασινίζων καὶ ὀρθογωνίως προέχων πρὸς τὴν πεδιάδα τοῦ Χριστοῦ. Ἐνῶ δ' ἐγὼ ἀνηρεύων διὰ τοῦ βλέμματός τὸν βράχον ὃν μοι ἐδείκνυεν ὁ ὁδηγός καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἐκκλησιδίου τοῦ ἀγίου Γεωργίου, καὶ τ' ἀμαυρὰ θεμέλια τοῦ ἀρχαίου τείχους τῆς Κρίσσης ἀνεζήτητον δὲ κατ' ἐμαυτὸν τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης ὀνομασίας του, ἤκουσα τὸν ὁδηγὸν ψιθυρίζοντα:

— Νὰ πού φέρνουν ἡ ἀγάπες καμμιά φορά!..

— Τί ἀγάπες;

— Βέβαια· ἂν δὲν ἀγαποῦσε, δὲ θὰ πήγαίνε νὰ γκρεμισθῇ ἔς τὸ βράχο ἡ Ἀγαθῆ.

Καὶ χωρὶς νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ ἐκφράσω τὴν ἀπορίαν μου διὰ τὸν συλλογισμόν του αὐτόν, ἤρχισεν ἐν ἀφελεί καὶ ἀπλοϊκῇ φράσει νὰ διηγῆται τὴν λυπηρὰν ἱστορίαν τοῦ πηδήματος.

Β'.

Ἦταν Χρισσαίτισα, κόρη τοῦ γέρω Ἰζαμανίκα, τοῦ προεστοῦ. Καὶ τί ὠμορφιά ἦταν ἐκείνη! νεράϊδα νῆπτον πάλι τέτοια ὠμορφιά δὲ θὰ τὴν εἶχε. Σὰν ἐπάαινε τὸ σούρπωμα ἔς τὴ βρῦσι τῆς Σωτήρας νὰ γιομίσῃ, τὰ παλληκάρια ἐστέκονταν ἀραδιαστὰ ἔμπροστά της, διψασμένα ν' ἀρπάξουν καμμιά ματιὰ. Μὰ ἐκείνη γιὰ ἐνὸς μονάχα εἶχε τῆς ματιῆς καὶ τὰ χαμογέλοια της, γιὰ τὸ Φλώρο, τοῦ γέρω Τάσου τὸν ἔγγονο· γιὰ τ' αὐτὸν ἐφύλαξε τὴν ὠμορφίαν της περιωρισμένη, σὰν τὸ φιλάργυρο τὸ χρυσάφι του. Ἄν ἔρριχνε καμμιά φορά τὴ ματιὰ της σπαθὶ μὲς ἔς τὰ παλληκάρια δὲν τὸ ἔκανε παρὰ γιὰ νὰ βρῆ ἐκείνον. Καὶ σὰν τὸν εὔρεσκε, ἔβλεπε τὰ χαμογέλοια καὶ τῆς λιγειμένεσ ματιῆς βροχὴ ἀπάνου του... Κακόμοιρα νειάτα ἄδικα τοῦ χανῶστε!..

Μὰ νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθειαν τ' ἀξίζε καὶ τοῦ Φλώρου ἡ τόση ἀγάπη. Ἐνα δεινρὶ ἐκεῖ ἀπάνου ἔς τὸν καιρὸ του, ἕνας λεβέντης ὡς ἐκεῖ-σωστὸ στηλιάρι πουργαρισὸ! ἔς τὴ δύναμι ἔμπορῶ νὰ σοῦ πῶ ὅτι ἔφθανε τὸν ἀντρειωμένο πού λέν